

Roadmap ของอังกฤษ ในการแก้วิกฤตเซเชิน

พลโท วิวัฒน์ วิสุนวมิล¹

มีแต่ประเทศอังกฤษเท่านั้น ที่สามารถปฏิรูประบอบการปกครอง ควบคู่ไปกับการดำรงระบอบกษัตริย์อย่างเหนียวแน่น เป็นรูปแบบที่กษัตริย์ในยุโรปหลายพระองค์ รวมทั้งพระมหากษัตริย์ปรัสเซีย ทรงนำเป็นแบบอย่าง สังคมอังกฤษเป็นสังคมอำมาตย์และศักดินาของแท้และดั้งเดิม แต่ได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ได้ อะไรคือความลับ !!!!? ที่อังกฤษใช้บริหารจัดการประเทศในเครือจักรภพ (commonwealth) 54 ประเทศ ที่มีประชากรกว่าร้อยละ 25 ของโลก หรือกว่า 1,500 ล้านคน

เซอร์ วินสตัน เชอร์ชิล กล่าวว่า “อเมริกาคือกองเถ้าของชาว Anglo Saxon (อังกฤษ)” “...พูดภาษาอังกฤษ และครอบครองจิตใจคน ได้ทั่วโลก?”... ชาวญี่ปุ่นต่อกย้ำความคิดนี้ว่า “หากเราต้องไม่ทำทายพวก Anglo Saxon อีก เราต้องคิดให้ดีกว่า ตั้งแต่พวกเขาทำสงครามมา...ไม่เคย

แพ้ใคร”

ประธานาธิบดีบุช แห่งมหาอำนาจสหรัฐอเมริกา กล่าวสรรเสริญเชิงหยอกล้อพร้อมหัวเราะ กับสมเด็จพระนางเจ้า Elizabeth II ต่อหน้าชาวโลกว่า “เราอเมริกัน ไม่เคยกลัวใครเลย ยกเว้นแม่ของเรา”

ก่อนเป็นประเทศอังกฤษ

1. ประมาณ 60 ปีหลังคริสตกาล อาณาจักรโรมัน ที่ทรงอำนาจ ได้บุกข้ามทะเลมาโจมตีเกาะเล็กๆ ที่รู้จักกันในนามเกาะอังกฤษ กองทัพของราชินีชาวเกาะ ที่มีผมสีแดง และมีเสียงดังปานฟ้าผ่า ที่มีนามว่า Boadicea ได้ต่อต้านสุดกำลัง แต่ถูกบดขยี้จนละลายทั้งกองทัพ คำสาปของพระนางตามลลอกหลอนทหารโรมันชั่วกัปชั่วกัลป์ว่า “โรมัน...จงจำไว้...ชนเผ่าฉันไม่มีวันแพ้ ถึงจะตายก็ยังไม่กลัว แล้วจะมีอะไรให้ฉันกลัวอีก”

¹ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมสัมมนาองค์การสวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ (Botanic Resort) บทความนี้ได้ตีพิมพ์ ในหนังสือพิมพ์มติชน เมื่อ 8 มิถุนายน 2553

ตำนานเลือดนี้ได้ถูกจารึกบนอนุสาวรีย์ ของราชินี Boadicea สร้างมา งามองอาชวาทะสูงตระหง่านบนรถม้าศึก เหนือสิ่งอื่นใด กลางกรุง London รวม 2,000 ปีมาแล้ว แม้จะผ่านประสบการณ์อันเลวร้าย แต่อังกฤษก็ซึมซับอารยธรรมโรมันไว้มากมาย อาทิ การก่อสร้าง การทหาร และการปกครองที่ชนะใจคน (กรุงโรมเคยปกครองชนเผ่าหลากหลายมากที่สุดในโลก) อังกฤษพัฒนาวิธีการปกครอง โดยให้สิทธิและโอกาสแก่ชนชั้นไพร่ (Serf) และให้เกียรติแก่ระบอบศักดินาเก่า (feudalism) ด้วยดีเสมอมา

2. สงครามชนชั้นในปี ค.ศ.1649 ระหว่างรัฐสภา กับพระเจ้าแผ่นดิน เป็นเพียงครั้งเดียวในประวัติศาสตร์ อังกฤษ ที่การเปลี่ยนผ่านทางเมือง ถูกยกระดับเป็น สงครามชนชั้น จนกระทั่งตัดสินกันด้วยเลือด กว่าจะมาเป็นแม่แบบประชาธิปไตย ยุติลงด้วยการประหารชีวิตพระเจ้าแผ่นดิน Charles I

แต่ลูกชายของพระองค์ คือ พระเจ้า Charles II เชิญชวนให้ทุกคนลืมอดีต โดยชี้ให้เห็นว่าโลกกว้างข้างหน้า คืออนาคตของอังกฤษ พระองค์เปิดศักราช การเผชิญโชคของหนุ่มสาวอายุ 16-23 ปี ที่สร้างตำนานสำเภาใหญ่ได้คลื่น อันลือลั่นไปทั่วโลก เป็นที่มาของ “มหาอำนาจที่พระเจ้าอาทิตย์ไม่เคยตกดิน” วิศวกรรมของหนุ่มสาวเหล่านี้ ไม่เพียงเป็นต้นแบบของความห้าวหาญ แต่เป็นการเดินออกจากวงจรความคิดเดิมๆ โดยมีเจ้าของเรือ กะลาสี และทหาร ร่วมมือกันบุกเบิกเปิดตลาด (Trading posts) ในพื้นที่ห่างไกล ไม่คุ้นเคย เพื่อเพิ่มหนทางประกอบอาชีพ โดยการฝึกให้คนมีความเชี่ยวชาญหลากหลาย (Multi-functional) นอกจากจะขยายพื้นที่เื่องาน และเรียนรู้โลกใหม่แล้ว ที่สำคัญที่สุดคือทำให้มี “ชีวิตที่ดีกว่า” อายุมากหรือน้อย จึงเป็นเรื่องสมมุติ ห้องเรียนคือโลกกว้าง ความจริงคือความรู้ และความรู้จริงขับเคลื่อนความก้าวหน้า

ปรากฏการณ์เศรษฐกิจโพ้นทะเล ภายใต้ความคุ้มครองของราชนาวีอังกฤษ (Royal Navy) นั้น ได้จุดประกายความคิดไปทั่วแผ่นดินอังกฤษว่า คนธรรมดาที่มีความรู้หน่อย มีแต่เพียงความกระตือรือร้น และความกล้าหาญ ก็สามารถสร้างตนเอง ปกป้องทรัพย์สิน รักษาเกียรติยศ โดยไม่ต้องอยู่ใต้อิทธิพลผู้ใดเป็นความฝันที่เป็นจริงได้

สิ่งนี้เป็นการเริ่มต้น “ขบวนการประชาธิปไตย” ในชีวิตจริง

3. การทำงานหนักในโลกกว้าง ทำให้เกิดการ

“ปฏิวัติวิถีชีวิต” กล่าวคือ การสร้างคนให้แข็งแกร่งแต่สุภาพ (Gentleman) โดยที่ทุกคนเป็นนักสู้ แต่อ่อนน้อมถ่อมตัวอยู่เป็นนิจ (Humbleness)

การสร้างชาติ จึงเป็นการฝึกคนธรรมดา ให้ทำเกินขีดจำกัดของมนุษย์ โดยวางรากฐานความกล้าหาญและความมั่นใจ ให้อยู่ติดตัวไปชั่วชีวิต การฝึกฝนคนให้ทรหดอดทน ทำให้เกิดการปฏิวัติรูปแบบการศึกษา โดยใช้ห้องเรียน พิพิธภัณฑสถาน หอสมุด และหอบันที่กจดหมายเหตุ เป็นแหล่งเรียนรู้ ควบคู่กับภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างมาตรฐานความเข้าใจที่ตรงกันทั่วประเทศ เตือนใจให้ทุกคนภูมิใจในหน้าที่ ปลุกฝังจิตวิญญาณนักค้นคว้าวิจัย และตอกย้ำให้รำลึกถึงคุณูปการของบรรพชน

ระบบการศึกษาของอังกฤษ จึงเป็นต้นแบบการศึกษาของหลายประเทศ มาจนทุกวันนี้

การเปลี่ยนวิถีชีวิต ทำให้เปลี่ยนวิธีคิด ความรู้จริงที่สั่งสมในโลกกว้าง ส่งผลให้อังกฤษมีนายกรัฐมนตรีมืออาชีพหลายคน มีนักปราชญ์ราชบัณฑิตมากมาย เช่น

Adam Smith ผู้ริเริ่มความคิดว่า “เศรษฐกิจจะต้องมีการแข่งขันที่เป็นธรรม”

John Locke ผู้สร้างจริยธรรม ซึ่งยืนยงผ่านกาลเวลาถึงปัจจุบัน คำพูดของเขาที่เป็นอมตะ “มนุษย์อาจทำร้ายกันถึงชีวิตได้ แต่ห้ามหยิบเงินจากศพแม้แต่แดงเดียว เพราะมันเป็นของภรรยาและลูกๆ ของเขา”

Charles Darwin ผู้ท่องทะเลไปกับเรือสำเภาใหญ่ เจ้าของทฤษฎี “ผู้ที่แข็งแรงที่สุดเท่านั้น จะเป็นผู้ที่อยู่รอด” และ Sir Isac Newton ผู้อธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ที่มีคนเชื่อกันว่าเป็นศาสตร์ที่ลึกลับ ให้เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมดา ที่คนทั่วไปเข้าใจได้

4. วิธีคิดที่เหนือกว่า ทำให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) โดยที่อังกฤษนำโลกาภิวัตน์มาสู่โลกเป็นประเทศแรก ยกกระดับวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น การเป็นผู้นำในการเดินเท้าบุกเบิกทั่วโลก การเป็นผู้ตั้งคลินิกป้องกันการเสียชีวิตในเขตแห่งความตาย (Dead Zone) ที่ Everest ภูเขาที่สูงที่สุดในโลก และการเป็นผู้วิจัยคราบน้ำบนดวงจันทร์ก็ดี เป็นการยืนยันของความต้องการเป็น “ชาติที่ยืนอยู่แถวหน้า”

อังกฤษเป็นเจ้าของทฤษฎี “แลกเปลี่ยนสลับตำแหน่ง” นักการเมือง นักธุรกิจ ข้าราชการ และผู้ชำนาญการ (Technocrat) และอาจารย์ในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย

เพื่อให้ทุกคนเข้าใจงาน เห็นอกเห็นใจกันและกัน และร่วมมือกันก้าวเดินสู่ “วิถีชีวิตใหม่” ที่เป็นชีวิตแห่งความรู้ (Life of Knowledge) ที่จะนำประเทศให้เป็นหนึ่ง เชิงสร้างสรรค์ (First Creative leverage) จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา อังกฤษเป็นผู้นำนวัตกรรมใหม่กว่าร้อยละ 60 มาสู่โลก

ณ เวลานี้ วิชาวิทยาศาสตร์แห่งชีวิต (Life- Science) จะปฏิวัติชีวิตให้มีคุณภาพ โดยมีโภชนาการที่ดี มีการออกกำลังกายที่เหมาะสม มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ จนเป็นที่ชื่นชมของประชาคมโลก รัฐบาลสร้างพื้นที่สีเขียวทั่วประเทศ (อังกฤษมีพื้นที่สีเขียวที่สัดส่วนมากที่สุดในโลก) ประชาชนจึงใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น สิ่งนี้ได้ทำให้มนุษย์บนเกาะอังกฤษ มีชีวิตที่ยืนยาวถึง 100 ปี มีจำนวนมากขึ้นทุกวัน

นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลอังกฤษ สร้างสรรค์ยุทธศาสตร์แห่งมิตรไมตรี โดยใช้กีฬาฟุตบอลเป็นตัวเชื่อมสัมพันธ์ ค้นหาและแบ่งปันข้อมูล ผ่านสถานีวิทยุ/โทรทัศน์ BBC ขยายเครือข่าย และเพิ่มชื่อเสียงของประเทศด้านการศึกษา ผ่าน British council ปกป้องคุ้มครองบุคลากรในเขตอิทธิพล (British Influence) โดยใช้กองทัพผ่าน commonwealth office.

5. การปรับยุทธศาสตร์ความมั่นคงให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ของชาติ อังกฤษใช้ตำนาน นิทานชาวบ้าน วิถีกรรมของวีรบุรุษและวีรสตรี ที่สั่งสมมาหลายชั่วอายุคน เพื่อจรรโลงเผ่าพันธุ์ และหล่อหลอมพลังจิตวิญญาณ เพื่อกำหนดอุดมการณ์แห่งชาติ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

ตำราเรียนของอังกฤษ จึงเต็มไปด้วยเรื่องเล่าขานถึงการผจญภัย บุกเบิกพื้นที่ห่างไกล และยกกล้าปากทั่วโลก ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ สะท้อนความกล้าหาญ ความก้าวหน้า ของแนวความคิด ตอกย้ำถึงเกียรติภูมิของชาติพันธุ์

6. หาก Roadmap หมายถึงการเชิญชวนผู้คนในประเทศ ให้เดินทางบนถนนเส้นใหม่ เพื่อหาความเจริญร่วมกันแล้ว บทเรียนแห่งความขัดแย้ง ทางชนชั้น และการสร้างชาติของอังกฤษผ่านขบวนการ อำมาตย์ ทหาร และประชาธิปไตย น่าจะเป็นบทเรียนดังนี้

ประการแรก การสร้างชาติ คือการหยั่งรากลึกของไม้ยืนต้น มีความอดทนเป็นน้ำเลี้ยงความเติบโตใหญ่ การร่วม

กันค้นหา “จุดร่วม” โดยการปรับแต่งกลยุทธ์ ให้เหมาะสม จะนำมาซึ่งความสำเร็จ

ประการที่สอง ความสำเร็จจะปฏิรูปการเรียนรู้ ส่งเสริมความภาคภูมิใจ ไม่ให้คนย่อท้อในการทำงาน มุ่งสะสมทักษะ การพึ่งพาตนเอง สิ่งนี้จะขยายเครือข่าย “ความรู้จริง” มากกว่าเรียนเพื่อท่องจำและเลียนแบบ

ประการที่สาม สร้างประชาธิปไตยที่เป็นรูปธรรม เป็นวิวัฒนาการการปรับแต่งของสังคมที่มีความมุ่งมั่น กตัญญู และให้อภัยกันและกัน โดยเก็บทุกอย่างเป็นบทเรียนทางประวัติศาสตร์ อังกฤษไม่ให้ผู้มีอิทธิพลใดๆ มีอำนาจเหนือประชาชน รัฐบาลจะขยายฐานอาชีพ สร้างข้าราชการที่ดี พร้อมการจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรม

ประการที่สี่ อังกฤษมีอนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถานมากมาย เพราะมีความเชื่อในคุณค่าของประวัติศาสตร์ ว่า การสืบสายเลือดของชาติพันธุ์ มาจากเจ้าสุริยวงศ์บรรพชน ไม่ว่าพ่อแม่ของเราจะทำให้ทุกคนถูกใจหรือไม่ เราต้องสำนึกว่า หากไม่มีท่านเมื่อวันวาน ก็จะไม่มีเราในวันนี้

ประการที่ห้า บทบาททหารนอกจากปกป้องประเทศชาติ และเขตบูรราชบัลลังก์แล้ว ทหารอังกฤษยืนหยัดเคียงข้าง ปกป้อง และส่งเสริมเกียรติยศ ให้ประชาชนของตนตลอดเวลาอีกด้วย

ประการสุดท้าย การเร่งปฏิรูปบุคลากร ให้ได้มาตรฐานสากล (รัสเซีย จีน อินเดีย และญี่ปุ่น ก็นำแนวทางตะวันตกมาประยุกต์ใช้) ทั้งนี้ การนำมาตรฐานที่ดีมาสร้างชาติ (เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การสร้างความเป็นธรรม การให้เกียรติกันและกัน การบริหารเงินกู้และเงินออม การมีสุขภาพใจและกายที่ดี และการแบ่งปันและสงวนทรัพยากรธรรมชาติ) จะเป็นการส่งต่อมรดกที่ล้ำค่า ..(National Heritage) ซึ่งจะเป็นต้นทุนที่หาค่ามิได้ (National Trust)...สืบต่อไป

หากเราไม่สามารถสร้าง บุคลากรคุณภาพ ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความห่วงใยผู้มีพระคุณ ได้ทันและเพียงพอแล้ว จะทำให้ประเทศต้องเลื่อนเวลาการ “พัฒนาจริง” ออกไปเรื่อยๆ โดยต้องจ่ายอ้อมประณีประนอม กับทุกสิ่งทุกอย่าง จนกระทั่ง ...ปกป้องผู้บริสุทธิ์ไม่ได้